

REFERAT

11. december 2020

Møde i Det Særlige Bygningssyn

Torsdag den 3. december 2020 kl. 10.15-13.15

Slots- og Kulturstyrelsen, Skype-møde

Det Særlige Bygningssyn
c/o Slots- og Kulturstyrelsen,
Center for Kulturarv,
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing F.

Mia Kroer Ræbild
Arkitekt Cand. Arch./Sekretær for
Det Særlige Bygningssyn
Dir. 33 74 52 68

Fra Bygningssynet deltog:

Formand Jens Toftgaard, Nicolai Bo Andersen, Jens Andrew Baumann, Thomas Garth-Grüner, Peter Hee (deltog fra pkt. 6.1), Jens Hendeliowitz, Thina Wallin Jensen, Ulla Kjær, Gemma Lalanda, Sara Aasted Paarup, Frank Allan Rasmussen, Mette Slyngborg og Lisbet Wolters.

Afbud fra:

Fra Slots- og Kulturstyrelsen deltog:

Enhedschef Merete Lind Mikkelsen, specialkonsulent Lisbeth Pepke, arkitekt Lisa Marie Gerdes, arkitekt Eva Sievert Asmussen, arkitekt Mia Kroer Ræbild (referent).

DAGSORDEN

1. Referat af Det Særlige Bygningssynsmøde den 5. november 2020

Der var ingen bemærkninger til referatet.

1.1 Habilitet

Intet at bemærke.

2. Meddelelser

2.1 Orientering om afgjorte klager i forbindelse med fredningsophævelse

Merete Lind Mikkelsen orienterede om, at Kulturministeriet har stadfæstet to af styrelsens afgørelser om ophævelse af fredningen. Det drejer sig om: Lappen 28 og Lappen 38 - begge beliggende i Helsingør Kommune.

3. Lister over byggesager i perioden 6. oktober til 3. november 2020

3.1 Bygningssynet fik den 27. november 2020 tilsendt svarene på de indkomne spørgsmål til byggesagslisterne. Synet havde ingen yderligere kommentarer til byggesagslisten.

3.2 Der var ingen yderligere spørgsmål til byggesagslisten over egne bygninger.

3.3 Der var ingen yderligere spørgsmål klagesagslisten.

4. § 7a

4.1 Den 19. november 2020 blev fjerde del af listen over styrelsens forslag til fredede bygninger eller dele af fredede bygningsanlæg, som kan omfattes af § 7 a, da deres fredningsværdier overvejende ligger i det ydre og i hovedstrukturen, tilsendt Bygningssynet. Synet havde kommentarer til enkelte bygninger på listen.

5. **Faglige retningslinjer**

Bygningssynet havde et par kommentarer til enkelte af de faglige retningslinjer, heriblandt betonreparationer, efterisolering, brand og varmeinstallationer. Jens Toftgaard opfordrede endvidere synets medlemmer til at indsende konkrete kommentarer til de faglige retningslinjer direkte til styrelsen.

6. **Byggesager**

6.1 **Børglum Klosterkirke, Børglum Klostervej 255, Hjørring Kommune**

(20/06413 forelagt af Eva Sievert Asmussen)

Det Særlige Bygningssyn anerkender behovet for at sikre bygningen mod forfald ved at afhjælpe sætninger samt bremse insekt- og rådskeer og algeangreb.

Bygningssynet har taget stilling til det ønskede projekt på et principielt niveau. Bygningssynet indstiller til, at der udarbejdes grundige forundersøgelser forud for udarbejdelsen af et endeligt projektforslag.

Det Særlige Bygningssyn finder, at Børglum Klosterkirke har en særdeles høj signifikans, idet kirken er en af få fredede kirker, og at kirkerummet fremstår sjældent intakt med enestående fredningsværdier. Derfor lægger bygningssynet vægt på, at en restaurering af kirken sker med største nænsomhed for at opretholde kirkerummets usædvanligt intakte karakter.

På den baggrund har Det Særlige Bygningssyn drøftet, hvorvidt omfanget af snedkermæssig og malermæssig behandling af kirkens inventar bør begrænses for at bevare eksisterende patina og spor efter brug. Bygningssynet finder, at der knytter sig kulturhistorisk værdi til disse lag i bygningen, og mener derfor, at restaureringen skal foretages med største forsigtighed, og alene skal finde sted for at sikre bygning og inventar mod nedbrud. Eksisterende patina og spor efter brug skal så vidt muligt bevares.

Bygningssynet anbefaler, at udlusning skal begrænses til svært rådskeadede områder eller områder med aktive angreb samt at maling begrænses til de bygningsdele, herunder herskabspulpitur og dåbskapel, der er i senere tid er opmalet i en skæmmende farvesætning, der ikke svarer til den oprindelige.

Endvidere udtaler Det Særlige Bygningssyn at alle tiltag vedr. ændring af indeklima skal være begrundet i grundige undersøgelser af klimaforholdene, så risikoen for utilsigtede konsekvenser i form af saltudfældninger, gunstige forhold for borebilleangreb og udtørring af inventaret minimeres. Bygningssynet finder, at opvarmning af kirken primært skal være i form af brugsopvarmning, der relaterer sig til opholdet i kirken. I den forbindelse henstiller bygningssynet til, at varmekilder tilpasses så ombygning af 1700-talsinventaret undgås.

Bygningssynet vil ikke være afvisende over for, at der trækkes fugtig luft ud af bygningen, men lægger vægt på, at det skal foregå på en måde, der er i tråd med middelalderbygningens konstruktive principper.

Det Særlige Bygningssyn henstiller til, at etablering af elektrisk belysning af kirkerummet sker på en måde, der opretholder kirkens sanselige kvaliteter som et overvejende dunkelt rum med store kontraster mellem lys og mørke.

Med udgangspunkt i de foreliggende undersøgelser af den draperimalede korvæg og under forudsætning af, at nærmere undersøgelser underbygger denne fremgangsmåde, indstiller bygningssynet til, at den sorte bemaling restaureres og bevares eller, om nødvendigt, genskabes med en anden og mere velegnet malingstype. Det Særlige Bygningssyn lægger i sin vurdering vægt på, at den sorte opmaling blev udført i forbindelse med en sørgeperiode over en afdød regent og formentlig ganske kort tid efter maleriets udførelse. Således har det virkningsfulde og stemningssættende, sortmalede draperi indgået som en væsentlig del af kirkerummets udtryk i mere end 250 år.

Det Særlige Bygningssyn er ikke positive over for ønsket om et vindfang i stål og glas, og er umiddelbart enige i styrelsens vurdering af, at det vil være en meget svær formgivningsøvelse at udføre et nyt vindfang som i tilstrækkelig grad underordner og understøtter kirkerummets fredningsværdier. Bygningssynet ønsker at få et eventuelt forslag hertil forelagt.

Det Særlige Bygningssyn vil hermed indstille, at projektet for restaurering af Børglum Klosterkirke videreudvikles og bearbejdes i tæt dialog med Slots- og Kulturstyrelsen.

7. Eventuelt

Intet til eventuelt.